

INNSPILL TIL SCENEKUNSTSTRATEGI

Til: Kulturdepartementet

Fra: Creo – forbundet for kunst og kultur

Dato: 22. januar 2019

Om Creo:

Med nesten 9000 medlemmer er Creo Norges største kunstnerorganisasjon. På scenekunstmrådet representerer vi dansere, musikere, operasangere, scenografer, kostyme-, figurteater-, lyd-, lys-, videodesignere, inspisier, sufflører, koreografer, produsenter og andre som arbeider på, rundt eller bak scenen. Våre skapende og utøvende kunstnere arbeider både innen tariffområdene og i det frie feltet, og vi arbeider for gode honorarer, lønns- og arbeidsvilkår for alle våre medlemmer.

Innledning:

Scenekunst er øyeblikks kunst. Den lages av kunstnere, i møte med hverandre og i møte med publikum. Kunstnerøkonomien har hatt en negativ utvikling de senere årene. Rapporten «Kunstens autonomi, kunstens økonomi» fra 2015 viste at scenekunstnere jevnt over hadde lavere inntekter fra kunstnerisk arbeid i 2013 enn i 2006. En politikk som møter utfordringene i kunstnerøkonomien vil være det sikreste grepet for å fremme kunstnerisk kontinuitet, vekst og utvikling også på scenekunstheltet. Økt økonomisk trygghet frigjør tid og kapasitet til kunstproduksjon, kvalitativt arbeid og nyskaping. Vi viser her til Creos og Kunstnernettverkets innspill til den kommende kunstnermeldingen.

Scenekunst er per definisjon samproduksjon mellom ulike kunstarter. Dette gjelder både for den institusjonsbaserte og den frie scenekunsten, og scenekunstheltet er i stadig utvikling. Kunstnerne utforsker ny teknologi, tematikken spiller samtidens globale utfordringer og drøfter eksistensielle spørsmål. Kunstens og kunstnerens blikk på samfunnet bidrar til å løfte spørsmålene og drive debatten gjennom stadig utforsking av kunstens grenseløshet. Tverrfaglige kunstprosjekter og den «tverrfaglige multikunstneren» kan bidra til nye uttrykk, nye veier og til å nå nye målgrupper. Kvalitativ, nyskaping kommer likevel tydeligst fram der spisskompetanse innen flere felt går sammen om å realisere en felles kunstnerisk målsetting. Det er viktig at de rene kunstartene opprettholder sin posisjon og sitt nivå både nasjonalt og internasjonalt, og at samspill og tverrfaglig samarbeid er forankret i kunstens behov. Det er viktig at det både gis rom for å rendyrke, og utvikle de individuelle kunstartene og tilrettelegge for komplekse tverrfaglige prosjekter. Scenekunsten har både et ansvar for å forvalte og ivareta, og for å videreutvikle og presse scenekunstens ulike «båser» og grenser. For kunstneren vil det grensesprengende, uavhengig av form, alltid ligge i streben etter å oppnå høyest mulig kunstnerisk kvalitet.

Trygge finansielle rammer og langsiktighet er avgjørende for god kunstproduksjon og formidling både ved institusjonene og det frie feltet, og Creo mener en større del av Statsbudsjettet bør gå til kultur. Samtidig ser vi at det med sannsynlighet kan forventes at det i årene som kommer vil være en noe forsiktigere budsjettering til kulturfeltet. Rammer dette kunstnerne, rammer det også kunsten. Det vil i tiden fremover være svært viktig å bygge på,

og videreutvikle, den infrastrukturen og de rammene og ordningene som i dag eksisterer; Styrk det som fungerer godt og «if it's not broken, don't fix it.»

Institusjonene

Institusjonene er bærebjelkene i norsk kulturliv og de viktigste arbeidsgiverne for ansatte og frilans kunstnerne innenfor scenekunstrområdet. Staten har gjennom tiår bygget opp et landsdekkende nettverk av svært varierte, profesjonelle institusjoner som i dag leverer kulturtilbud av høy kvalitet til et stort og sammensatt publikum. Institusjonene representerer i dag stabilitet og forutsigbarhet for de kunstnerne som har faste ansettelser, og de gir også gode arbeidsbetingelser til de mange frilanserne som tilknyttes virksomhetene. En svekking av institusjonenes økonomi svekker også kunstnernes arbeidsmuligheter. ABE-reformen har ført til en betydelig reduksjon i tilskudd. Institusjonenes økonomi er i all hovedsak knyttet til kunstnerisk produksjon, og dermed rammer dette den kunstneriske kjernevirksomheten og kunstnernes arbeidsmuligheter direkte. Det må vurderes hvorvidt reformen virker etter hensikten på scenekunstheltet, og også hvordan den virker inn på regjeringens uttalte mål om å skape arbeidsplasser og bedre kunstnerøkonomien. Scenekunst av ypperste kvalitet koster og det vil også være svært uheldig om signifikante kutt i bevilgningene fører til at institusjonene stadig oftere må satse på «sikre» kort og ikke på å utfordre kunstens grenser av redsel for fall i publikumstilstrømningen.

Ulike former for samarbeid mellom institusjonene, og mellom institusjonene og frie grupper er viktig. Samtidig kan samarbeid øke kompleksiteten i planlegging og produksjon og dermed også kostnadsnivået. Samarbeid mellom etablerte teatre og scenekunstinstitusjoner og teater- og dansekompanier i det frie feltet, styrker mulighetene for å løfte grupper og enkeltkunstnere. I mange tilfeller får samarbeidsproduksjonen et lengre liv på turné, i Norge og internasjonalt, etter endt spilleperiode ved institusjonen og når slik både et større publikum og genererer inntekter til de involverte kunstnerne. Gjennom disse produksjonene får institusjonsøkonomien en stadig større rolle også for frie scenekunstgrupper, men samspillet mellom tilskuddsordningene, institusjonsøkonomien og kunstnerøkonomien er komplekst.

Vi ser dessverre at det i mange tilfeller ved samarbeidsproduksjoner er uklarhet rundt arbeidsgiveransvar for kunstnerne og hvem som har (eller kanskje heller bør ha) ansvar for å sikre forsvarlige honorar-/lønnsnivåer. Scenekunstgruppen og teateret skriver ofte kontrakter som overlater honoraransvaret til de «eksterne kompanienes» skjøre økonomi. Ansvar for enkeltkunstnere og avklaring om enkeltkunstners opphavsrett overlates til de frie gruppene og stiller kunstnere i en dårligere arbeidssituasjon; konsekvensen blir at gode intensjoner i virkeligheten forsterker den svake kunstnerøkonomien. I de tilfellene teatret er bestiller, bør det vurderes å sette krav til institusjonen om å innføre særskilte kontraktsbestemmelser og spesifikke krav til lønns- og arbeidsvilkår. En god start på å endre dette kunne være å pålegge teatret å innhente opplysninger om lønns- (honorar-) og arbeidsvilkår hos de gruppene som blir engasjert/«huset», for å få et overblikk over situasjonen. På sikt bør det være et krav om å dokumentere at kunstnerne og andre hos underleverandørene får lønn i henhold til landsomfattende tariffavtaler og/eller landsomfattende bransjestandarder og at opphavsrettslige momenter sikres. For å sikre dette er det også behov for å styrke programmeringsøkonomien både for de programmerende og produserende virksomhetene, samtidig som det tas høyde for ulik organisering og ulike arbeidsmåter.

Institusjonenes rolle som talentutviklere er også vesentlig. Eksempelvis har Nasjonalballetten Ung bidratt til å sikre den avgjørende overgangen til et svært krevende arbeidsliv gjennom å ivareta, og utvikle talentene i en kritisk fase. Finansiering fra Talent Norge og andre private samarbeidspartnere er velkomne supplement til den offentlige finansieringen, men representerer også en uforutsigbarhet. Man må ikke risikere at gode ordninger som sikrer kvalitativ rekruttering til feltet forsvinner grunnet denne sårbarheten. Det er også viktig å

presisere at kunstnerisk talentutvikling ikke har en aldersgrense og at det også er viktig å investere i videreutvikling av de voksne- /etablerte kunstnerskapene.

Organisering og ansvarsdeling - regionreformen

I Kulturmeldingen legger Regjeringen til grunn følgende målsetting; «Eit levande demokrati der alle er frie til å ytre seg, og der mangfold, skaparkraft og kreativitet er høgt verdsett. Eit inkluderande samfunn der kunst og kultur av ypparste kvalitet inspirerer, samlar og lærer oss om oss sjølv og omverda.»

Med vinterens debatter om kunstnerisk ytringsfrihet vil vi også vise til følgende sitat fra Kulturutredningen fra 2014; «Å opprettholde og styrke den kulturelle infrastrukturen er en viktig forutsetning for et levende demokrati. Det må legges til rette for mangfold av kunstnere og kulturuttrykk, og for at hele befolkningen skal kunne delta i kunst- og kulturlivet»

I lys av dette mener Creo at Staten må ha det finansielle hovedansvaret for de musikk- og scenekunstinstitusjonene som oppfattes som en betydelig del av en nasjonal infrastruktur for fri ytring, og at Staten må bidra til å opprettholde og videreutvikle denne infrastrukturen, og ikke redusere sitt ansvar til å omfatte færre institusjoner. Det er behov for et helhetlig, kulturpolitisk begrunnet forslag til tydelige rammer for den fremtidige finansieringen av musikk- og scenekunstinstitusjonene.

Vi viser ellers til Creo, LO og NTOs felles svar på spørsmål fra Kulturkomiteen samt tidligere høringsinnspill.

Offentlige støtteordninger

Gruppen scenekunstnere har en stor andel frilansere og selvstendig næringsdrivende og for denne kunstnergruppen er derfor stipend og tilskuddsordninger viktige. Tilskuddsordningene, både for kompanier og enkeltscenekunstnere, har stått stille i flere år og man må se på rammevilkårene for scenekunstordningene. Det er viktig at det blir gitt mulighet til en langvarig utvikling av det kunstneriske virke gjennom en styrking av de langsiktige ordningene, samtidig som det også er behov for mindre prosjektstipender med løpende frister og kort svartid. Dette for raskt å kunne realisere muligheter som åpner seg og for å bidra inn i prosjekter der man kunstnerisk trenger mer fordypning og arbeidstid.

Bredden i ordninger og variasjonene i formål har over tid i all hovedsak utviklet seg i takt med feltet. Utfordringene i dette landskapet er likevel mange, og vi hører jevnlig at våre medlemmer ikke får full finansiert kunstprosjektet. Likevel velger kunstnere å gjennomføre prosjektene med mindre finansieringsgrunnlag enn det som egentlig kreves. Dette kan føre til en reduksjon av profesjonelle krefter inn i alle deler av produksjonen, lavere kunstnerisk kvaliteten og lave, eller i verste fall, manglende honorarer.

Det kan i dag også synes som at veldig mange scenekunstnere ser seg nødt til å underbudsjettere når de søker offentlig finansiering. Det oppleves som at budsjettene blir urealistisk høye om man budsjetterer med tariffsatser for alle medvirkende, og dette blir ytterligere forsterket når man inkluderer Creos anbefalte påslag (36.8 %) for selvstendig næringsdrivende. Ofte tilbys kunstnerne derfor svært lave honorarnivåer i frykt for at søknadsbudsjetter som virker alt for høye vil telle negativt for søknaden. Det er heller ikke uvanlig at kunstnerisk medvirkende gjør kombinasjoner av flere oppgaver, men mot honorar for kun én av oppgavene. Det er også paradoksalt at arbeid i det frie feltet som regel betaler dårligere enn arbeid på institusjonsteatrene, når det svært ofte fører til mye mer arbeid grunnet manglende infrastruktur. Vi mener at kunstproduksjoner finansiert gjennom de statlige fondene bør etterstrebe å sikre kunstnerne honorarnivåer basert på anbefalte minstesatser/tariff.

Produksjon av god scenekunst er kostbart. Gjenopptakelse og økt spredning av produksjoner er derfor god kulturøkonomi, og det bør arbeides videre for at gode scenekunstproduksjoner gis muligheter for et lengre livsløp. Men «gjenbruk» av forestillinger er ikke kun en statisk videreføring. Utover økt formidling og inntjeningsmuligheter gir gjenopptakelser også mulighet for kunstnerisk utvikling. Dette både av verket og kunstnerskapet, som igjen styrker kunstnerens arbeidsmuligheter og verkets levetid. Scenekunstbrukets formidlingsmodell er her et godt eksempel på en velfungerende ordning.

Det fins få eller ingen støtteordninger for scenografer/kostymedesignere som optimalt støtter oppunder slik disse kunstnergruppene faktisk jobber. Scenografer og kostymedesignere har faste utgifter ved leie av atelier og produksjons- og tilvirkingslokaler, og det skapende arbeidet mangler støtteordninger som dekker faktiske utgifter og ikke bare kunstnerskap.. Creo ønsker også at det vurderes å opprette offentlig støttede virksomheter som jobber med resirkuleringsordning for scenografi og kostymedesign. Virksomheten besørger forsvarlig registrering, lagring og omsetning av materialer, objekter og kostymer, og aktører og designere kan handle eller få materialer og gjenstander av hverandre til gjenbruk. En sentral oppgave vil være å føre kontroll med kreditering, og at opphavsrett, vederlag, visningsrettigheter til scenografi, kostymedesign og enkeltrekvisitter er forsvarlig klarert med den enkelte opphaver i tråd med Åndsverksloven.

SKUDA

Regjeringen har i Kulturmeldingen tatt til orde for å «forenkle og styrkje rammevilkåra og dei sosiale rettane til sjølvstendig næringsdrivande kunstnarar». Institusjonene gir kunstnerne trygghet i form av tariffbestemte lønninger, pensjonsrettigheter og regulert arbeidstid, men det er behov for ordninger som bidrar til tryggere rammevilkår for den store andelen frilanskunstnere. Vi vil her fremheve betydningen av Skuespiller- og danseralliansen (SKUDA) Hensikten med ordningen er at alliansen gir et ansettelsesforhold for frilans dansere og skuespillere i periodene mellom ansettelser og bidrar slik til at kunstnere kan ha en mer forutsigbar inntekt og bedre sosiale rettigheter. Ordningen bidrar videre til at kunstnerne gis mulighet til å fokusere på kompetanseheving og utvikling av kunstnerskapet fremfor å måtte ty til «brødjober» for å livnære seg. Dette fremmer kvalitet, produksjon og formidling og gagnar både kunsten, kunstnerøkonomien og publikum. Samtidig er ordningen avhengig av at det også eksisterer oppdragsgivere med gode nok økonomiske rammer til å engasjere kunstnerne. Creo mener ordningen bør styrkes og at det også bør etableres en musikerallianse. I ett tverrfaglig perspektiv vil dette bidra til å styrke scenekunstfeltet, der musikere ofte har en sentral rolle i produksjonene.

DKS/Scenekunstbruket

Gjennom å være den største formidleren av, og et nasjonalt kompetansesenter for scenekunst for barn og unge, fremmer Scenekunstbruket effektivt produksjon og formidling gjennom flere gode ordninger. Vi viser her til Scenekunstbrukets innspill om den distribuerte formidlingsmodellen som et velfungerende samarbeid mellom Scenekunstbruket, arrangører, scenekunstnere, institusjonsteatre og andre aktører.

En styrking av Scenekunstbruket generelt, og gjennom en opprettelse av Musikkbruket, vil sørge for at det unge publikummet vil få kvalitetsvurdert scenekunst- og musikkproduksjoner med mangfold i uttrykk, og at arrangører og kunstnere får forenklet byråkrati, mer trygghet i arbeidet og forutsigbare arbeidsvilkår.

Vi ser også at uttrykksformen innen scenekunsten til tider kan formes av økonomien og betalingsviljen hos spillestedene. Særlig innenfor DKS kan man se at forestillinger med 1-2 aktører og svært lite teknisk utstyr eller scenografi foretrekkes, fordi de er billige å engasjere. Det er veldig vanskelig for mindre aktører å produsere, og bestille større forestillinger, og en forestilling med over 3 aktører betegnes ofte som «stor og dyr». Dette gjelder også for større kulturhus. På sikt må man spørre seg om dette gjør at det kunstneriske uttrykket begrenses

på grunn av frykt for å ikke få spille forestillingen. Særlig kan man anta at dette gjelder barneforestillinger, da det synes å herske en uskrevet regel om at barneforestillinger bør være rimelige.

I mange tilfeller må oppdragstakerne/kunstnerne ta den administrative arbeidsbyrden. Ofte med svært lav, eller ingen godtgjøring. Dette gjør at kunstnerne må bruke av sin tid til å gjøre produsentoppgaver, booking og turnéplanlegging i stedet for å produsere eller fremføre scenekunst. Noe av dette er en naturlig del av et kunstnerskap, men hvis det blir for tidkrevende stjeler det både tid fra det kunstneriske arbeidet og nye inntektsmuligheter.

Et sted å skape/utøve

Scenekunst må skapes et sted og det er i dag manglende prøve- og produksjonsfasiliteter for flere yrkesgrupper. Utvidelsen av MUOs rolle er spennende i dette perspektivet, og det vil bli viktig at utviklingen skjer i tett dialog med feltet om deres behov og utfordringer.

Danseforestillinger er dyrt å produsere og det få eller ingen som kontinuerlig kan holde seg med sitt eget studio/øvingslokale eller produksjonsrom. God tilgjengelighet til arbeidsrom er grunnleggende både for å kunne skape og utøve dans, og større tilgang til egnede lokaler ville alene kunne økt produksjonen og dermed også inntekten for feltet.

Tilgjengelige verksteder for produksjon av scenografi og kostymer, til en overkommelig pris, er et stort behov for designere innen scenekunst. Tilgjengelige prøvelokaler med mulighet for å la utstyr stå i en lengre periode, og aller helst med muligheter for å rigge lys, lyd og scenografi, er også essensielt for å få produsert scenekunst av god kvalitet utenfor institusjonene. Investering i maskiner er kostbart, og fleksible og gode fellesverksteder hvor man kan leie seg inn ville også være en god investering.

Opphavsrett og digitale muligheter

Digitaliseringen kan gi nye og spennende muligheter for formidling av kunst, men scenekunst er og forblir likevel «øyeblikks kunst» og det er viktig å tilrettelegge for opplevelse av live forestillinger for alle i vårt langstrakte land. Skjermen kan gi muligheter for kunstopplevelser man ellers ikke ville hatt tilgang til, men den kan også ta bort fra møtet mellom mennesker og forståelsen og møtet med den delen av kunsten som vanskelig kan beskrives men kun oppleves.

Internasjonalt er «value gap» den største utfordringen for den kreative industrien.

Utfordringen knyttet til plattformtjenester som YouTube er at kreativt innhold ofte lastes opp av brukere og generer inntekter til tjenestene, blant annet ved bruk av annonsørinnhold og annen reklame, uten at rettighetshaverne tjener økonomisk på det.

I arbeidet med åndsverkloven ble følgende forslag til ordlyd forelagt Stortingets kulturkomité: «Leverandører av nettjenester som lagrer og tilgjengeliggjør store mengder verk og annet kreativt innhold lastet opp av brukere, må i samarbeid med rettighetshavere hvis innhold har blitt lastet opp, inngå avtaler om bruken av slike verk.»

I sin innstilling ga Stortingets kulturkomité en anmodning til regjeringen om å se på verdigap/value gap-problematikken. Det skjer nå mye i EU på dette området, men det er viktig at Norge også går foran som godt eksempel ved å vedta en bestemmelse som kan lukke verdigapet og sørge for at norske kunstnere kan leve av det de skaper.

Vi vil derfor understreke viktigheten av at vår regjering gjør sitt for å sikre et rettferdig digitalt marked.

Creo representerer mange skapende og visuelt arbeidende kunstnernes. Kreditering og større godtgjørelser til kunstnere ved distribuering og sekundærbruk av visuelt billedmaterieell som framstiller opphavsrettslige verk er derfor høyst aktuelt og gjeldende for mange av våre medlemmer. Åndsverkslovens §5 om opphavers rett til å navngis må håndheves av alle aktører på kunst- og kulturfeltet som er formidlere av scenekunstverk, inkludert

sekundærutnyttelse som forestillingsfotografier og videoteasere. Det florerer med fotografier og videoer av åndsverk på internett og spesielt på sosiale medier i dag, uten at scenografer, kostymedesignere, video- eller lysdesignere krediteres. Dette mener vi er i strid med bestemmelsene i Åndsverkslovens §5. Men selv om vi mener våre kunstnere allerede har en lovfestet rett til å navngis er formuleringen i lovteksten svak og den håndheves ikke, selv ikke av departementet. Flere av våre medlemmer har skrevet til anmeldere og avisredaksjoner og bedt dem pent om å kreditere kunstnere i billedtekster, men de blir som regel avvist med at de har mangel på spalteplass, og med belegg i §5. siste ledd: "...så fremt navngivelse er praktisk mulig". Det er behov for klarere formuleringer i lovverket som forplikter alle aktører til å kreditere kunstnere ved all bruk av verket, inkludert sekundærbruk som på foto og video. Dette er både et enkelt og billig tiltak som vil kunne bidra til å styrke visuelt arbeidende scenekunstneres mulighet til å leve av sitt virke som kunstnere.

Videre er rimelige vederlag ved overdragelse av visningsrettigheter til åndsverk avgjørende for våre medlemmer, og kompensasjonsbeløpet for privatkopiering må økes slik at også sekundærutnyttelse av scenografi, kostymer, lys- og videodesign, åndsverk skapt av skapende og visuelt arbeidende scenekunstnere, kan kompenseres fullt ut.

#metoo

Fafo gjennomførte i 2018 en web-basert spørreundersøkelse om seksuell trakassering blant aktører innen film-, TV-, scene-, musikk- og spillfeltet i Norge. 34% av respondentene arbeidet innen scenekunstheltet. Totalt 32 prosent svarer at de har vært utsatt for seksuell trakassering i løpet av sin karriere. Funnene viser at kvinner er mer utsatt enn menn, og at yngre kunstnere med løsere tilknytning til arbeidsplassen ofte er mer utsatt for seksuell trakassering enn øvrige arbeidstakere. For å sikre et kulturliv der kunstnerne ikke faller fra sine yrker grunnet uholdbare arbeidsforhold er det, utover gode varslingsstrukturer, holdningsarbeid og instanser som ivaretar alle de uten ansvarlige arbeidsgivere, viktig å ta tak i de strukturelle forholdene som kan bidra til nødvendige endringer.

Scenekunstkritikken

Scenekunstkritikk av høy kvalitet er med på å skape debatt, interesse og oppmerksomhet om scenekunsten i den norske offentligheten. En oppdatert, operativ og kompetent kritikerstand bidrar til å styrke kunstneres mulighet til å leve av sitt virke som kunstnere.

Vi ser i dag at den profesjonelle scenekunstkritikken er under press. En undersøkelse gjennomført av Klassekampen fra 2017 («Kutter i kulturkritikken», 11.09.17) viser at andelen kritikker i norske aviser er halvert med 50% på ti år. Tiltak må iverksettes som bidrar til profesjonalisering og styrking av scenekunstkritikken. Det profesjonelle kunst- og kulturlivet er avhengig av et mangfold av uavhengige kvalitetsvurderinger fra kvalifiserte kritikerstemmer som arbeider både sentralt og regionalt, Profesjonell scenekunstkritikk fremmer og styrker arbeidsbetingelsene for enkeltkunstnere, gir kunstnerskap på scenekunstheltet oppmerksomhet.

Hvordan ønsker Creo at scenekunstheltet skal se ut om 5-10 år?

Scenekunsten skapes og utvikles av individuelle kunstnere, fra ulike kunstarter, i forskjellige roller og i ulike former for samspill. Kompetente og motiverte mennesker som gjennom gode rammevilkår gis mulighet til å utfolde seg, blomstrer og bidrar til å skape og utøve god kunst.

Kunst er kommunikasjon. Formen og tematikken forandrer seg med tiden men det grunnleggende menneskelige vedvarer. Vi er i dag i «endringens tidsalder» og det gjenspeiles også i kunsten som stiller spørsmål ved, utfordrer og tidvis sikter til å destruere det gamle. Men dette kan endre seg. Kanskje vil det oppstå en motvekt til den voldsomme akselerasjonen i dagens samfunn ved at kunsten igjen vil bli det som søker etter det evigværende og det ideale? Vi vet ikke. Det vi vet er at kunstens kommunikasjon skjer i møtet mellom kunstnere, mellom mennesker. For at scenekunst skal eksistere, vokse og

utvikles som uttrykksform er det derfor avgjørende at vi har mennesker som er interessert i det, forstår det og på en relevant måte gis mulighet til å delta i kommunikasjonen. Det er derfor viktig at;

- *utdanningspolitikken underbygger kvalitetsmålet i kunstopolitikken.*
- *alle barn og unge gis tilgang til kunstopplevelse og mulighet kunstnerisk utøvelse. De estetiske fagene i skolen må styrkes og alle barn må ha et godt og bredt Kulturskoetilbud.*
- *det finnes talentsatsninger som fanger opp våre fremtidige scenekunstnere uavhengig av hvor i landet de bor*
- *det finnes gode, kunstfaglige utdanningsløp innen alle scenekunstprofesjonene der studentene opparbeider seg forståelse og respekt for hverandres kunstformer og bidrag inn i det kunstneriske produktet.*
- *det finnes et kunnskapsrikt publikum, interesserte og aktive amatører og profesjonelle kunstnere på toppnivå.*
- *god scenekunsten er tilgjengelig for alle mennesker i hele landet.*
- *kunstnerøkonomien styrkes slik at kunstnerne kan fokusere på kunsten.*
- *det sikres gode og forutsigbare rammevilkår både for institusjonene og det frie feltet*
- *det bygges opp under institusjonene som bærebjelker i norsk scenekunst og ABE-reformen revurderes.*
- *samarbeid mellom institusjonene, og mellom institusjonene og frie grupper/det frie feltet styrkes.*
- *Staten opprettholder og videreutvikle sitt ansvar for den kulturelle infrastrukturen*
- *prinsippet om «armlengdes avstand» lovfestes.*
- *det både er rom for rendyrking av spisskompetanse og tverrfaglig samarbeid.*
- *Kulturfondet og de andre fondene og støtteordningene for feltet styrkes.*
- *Scenekunstbruket styrkes og videreutvikles til også å omfatte Musikkbruket.*
- *SKUDA styrkes og utvikles og at en musikerallianse etableres.*
- *digitaliseringens muligheter utforskes og utvikles uten å erstatte «øyeblikkskunsten».*
- *kunstnernes opphavsrett ivaretas og styrkes i alle ledd.*
- *det finnes gode prøve- og produksjonsfasiliteter for hele feltet.*
- *det tas tak i de strukturelle forholdene som kan bidra til et scenekunstfelt fritt for trakassering.*
- *vi har en oppdatert, operativ og kompetent kritikerstand over hele landet.*
- *det legges til rette for internasjonal utveksling.*

Avslutningsvis; Creo ser med bekymring på flere utspill fra politisk hold som kan bidra til å begrense den kunstneriske ytringsfriheten i Norge. All kunst er fri og grunnleggende for demokratiet. I arbeidet med ny scenekunststrategi er det derfor høyst aktuelt at Kulturdepartementet og Regjeringen stiller seg bak prinsippet om at scenekunst er frie ytringer som beskyttes av Grunnloven. Prinsippet må stå tydelig fram som ufravikelig, og prinsippet om «armlengdes avstand» må støtte opp under det ved å forhindre en sammenblanding av interesser og bevilgninger.

For Creo – forbundet for kunst og kultur

Nestleder, Christine Thomassen